

رابطه کیفیت زندگی بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی در بازنشستگان شهر زاهدان

امیرحسین شهریاری مقدم¹، محمود شیرازی²

¹ کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

اداره آموزش و پرورش شهرستان میناب، آموزشگاه

Amir7shahriyari@gmail.com

۰۹۳۹۹۹۱۸۰۰۷

² دانشیار، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه روانشناسی

، دانشگاه سیستان و بلوچستان

mshirazi@edpsy.usb.ac.ir

چکیده:

بسیاری از مطالعات در حوزه حافظه به بررسی حافظه سرگذشتی و عوامل موثر بر آن می پردازد. با توجه به اثر کیفیت زندگی افراد بر بازیابی خاطرات آنان پژوهش حاضر به منظور بررسی اثر کیفیت زندگی بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی انجام شده است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه مورد بررسی بازنشستگان سازمان تامین اجتماعی شهر زاهدان بودند که با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای تعداد ۱۴۶ نفر از آنان در مرکز تامین اجتماعی زاهدان مورد آزمون قرار گرفتند. ابزار مورد استفاده پژوهش پرسش نامه برآورد حافظه سرگذشتی (SAM) و جهت تعیین نمره رضایت مندی زندگی از پرسشنامه کیفیت زندگی براون (۱۹۹۹) جهت تعیین نمره استفاده گردید. داده ها پس از جمع آوری در نرم افزار SPSS vol.18 ثبت و جهت تحلیل از آزمون های رگرسیون و تحلیل واریانس استفاده شد. یافته های پژوهش نتایج نشان داد تمامی عوامل رضایت مندی زندگی بازنشستگان پیش بینی کننده های نمره حافظه سرگذشتی می باشند ($P < 0.01$) و عوامل توانمند سازی تعلق و یکپارچگی و استقلال بیشترین میزان واریانس متغیر ملاک را تبیین می کنند. علاوه بر این تاثیر عوامل جنسیت و رسته کاری بازنشستگان بر حافظه سرگذشتی نیز بررسی شد که نتایج حاکی از عدم تاثیر گذاری این دو عامل بر حافظه سرگذشتی در جامعه مورد بررسی بود. بر اساس یافته های این پژوهش می توان نتیجه گرفت که رضایت مندی از زندگی کاری افراد می تواند بر بازیابی خاطرات سرگذشتی آنان تاثیر گذار باشد و تفاوت های زمینه کاری و هم چنین تفاوت های جنسیتی افراد نمی تواند برای یادآوری خاطرات سرگذشتی عواملی تعیین کننده ای باشند.

واژگان کلیدی:

کیفیت زندگی، حافظه سرگذشتی، بازنشستگان

۱- مقدمه :

بازنشستگی به عنوان پدیده اقتصادی اجتماعی واقعیت مهمی است. که الجرم در زندگی شغلی هر نیروی انسانی اتفاق می افتد. این پدیده دارای ابعاد و تبعات مختلف فردی، اجتماعی و اقتصادی است و معمولاً با پدیده سالمندی همراه است. به نظر لالنگ بازنشستگی مرحله‌ای از زندگی کارکنان است که دیگر ضرورتی ندارد تا کار و فعالیت کنند. لذا میتوانند در خانه بمانند به کارهایی مثل فعالیتهای مورد علاقه خود در چهارچوب درآمد و منابعی که در اختیار دارند بپردازند. رضایت از بازنشستگی میزان رضایت و خشنودی است که در مرحله ای از زندگی به واسطه شرایط جسمی و روانی برای فرد بازنشسته ایجاد میشود. در این دوره از زندگی به دلیل قوانین و مقررات سازمان ها فرد شاغل از ادامه کار معاف شده درقبال سنوات خدمتی حقوق و مزایا و پاداش دریافت مینماید. عوامل مختلفی در رضایت از بازنشستگی تأثیر دارند، که یکی از آنها کیفیت زندگی و دیگری رضایت شغلی است. امروزه توجه به مسائل ذهنی و عینی در زمینه احساس رفاه و آسایش اهمیت زیادی پیدا کرده است. کیفیت زندگی، یک جزء ذهنی از رفاه است. شاید بتوان مجموعه‌ای از رفاه جسمی روانی و اجتماعی را که شخص یا گروهی از افراد درک میکنند مثل شادی، رضایت و افتخار، سالمی، موقعیت اقتصادی، فرصتهای آموزشی و خالقیت و تعریف مناسبی از کیفیت زندگی دانست (پارک، ۱۹۸۰). رضایت شغلی نوعی احساس رضایت خاطر فرد از شغل خود در سازمان است که با کار مناسب با استعدادها، میزان موفقیت در شغل، تأمین نیازهای منطقی، شکوفایی استعدادها، پیشرفت شغلی و جو سازمانی ارتباط دارد. در پژوهش کریمی (۱۳۹۲) به بررسی رابطه رضایت شغلی و مدیریت منابع انسانی با عملکرد شغلی کارکنان بانک مرکزی پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که در اکثر موارد رابطه مثبت و معنی داری بین مؤلفه‌های رضایت شغلی و مدیریت منابع انسانی و عملکرد شغلی کارکنان بانک مرکزی وجود دارد.

شمس (۱۳۹۲) به بررسی عوامل مؤثر بر رضایتمندی کارکنان بانک ملی شهرستان دره شهر پرداخت. نتایج حاکی از آن بود که بین متغیر جنسیت و سن با رضایت شغلی کارکنان رابطه معناداری یافت نشد و بین سایر متغیرها یعنی نگرش به مقررات، کیفیت خدمات و پایگاه اجتماعی، اقتصادی با رضایت مشتریان و کارکنان رابطه معناداری بدست آمد. اما برای متغیر پایگاه اجتماعی این رابطه معکوس بود. همچنین از بین ابعاد، کیفیت خدمات نسبت به سایر مؤلفه‌ها تأثیر بیشتری بر رضایت شغلی کارکنان داشت.

چاهال (۲۰۱۳) در پژوهشی نشان داد بین رضایت شغلی و متغیرهای همکاری در کارمندان بانک رابطه وجود دارد. در این پژوهش رضایت شغلی را میتوان به عنوان میزان احساس مثبت یا طرز برخوردی که افراد در برابر شغل خود در جمع دارند تعریف کرد وقتی فردی میگوید رضایت شغلی بالایی دارد یعنی او شغل خود را دوست دارد احساس خوبی داشته و ارزشمند است. رضایت شغلی تکنیک مهمی برای انگیزه کارمند در سخته کار کردن است. اغلب گفته شده که یک کارمند شاد یک کارمند خلاق است. این مقاله به بررسی رضایت شغلی کارمندان بانک کانارا در دهلی NCR پرداخته که به شناسایی سطح رضایت شغلی کارمندان و فاکتورهای گوناگون مؤثر بر رضایت آنها پرداخته است. برحسب یک بررسی، این مقاله تلاش دارد که سطح رضایت را از دیدگاه کارمندان بانک بسنجد فاکتورهایی شامل حقوق کارمندان، سیستم تشویق، استراتژی ترفیع، رابطه کارمندان با مدیر و بقیه همکاران مهم تلقی شدند در نتیجه افزایش سطح این فاکتورها سبب بهبود رضایت کارمندان شده است.

بخش اعظم این سرمایه انسانی شامل سالمندان بازنشسته است. از دغدغه‌های سیستم بهداشتی سالمی هر کشوری سلامت روانی و جسمانی سالمندان و به خصوص بازنشستگان است. با توجه به این که جمعیت کشورمان به سمت افزایش جمعیت سالمندان در حال تغییر است و با توجه به این که در این زمینه پژوهش ها و یافته های علمی محدودی در کشور انجام شده انجام پژوهش های مرتبط با سلامت جسمانی و روان شناختی سالمندان ضروری به نظر می رسد. از جمله شاخص های بهداشت هر جمعیتی رضایت از زندگی و در نهایت بهبود کیفیت زندگی است. بدیهی است که رضایت از بازنشستگی از جمله مسائل مرتبط با بهداشت روانی در دوران سالمندی است. این پژوهش به این دلیل انتخاب شده است که بررسی از بازنشستگی و کیفیت زندگی و رضایت شغلی تا به حال در میان کارمندان بانک صورت نگرفته است اگر چه ممکن است در نهادها و سازمانهای دیگر این موضوع بررسی شده باشد. تحقیقات نشان داده که رضایت از بازنشستگی در گرو عوامل متعددی است که عامل خانواده بسیار تعیینکننده است. در ایران پژوهشها نشان میدهد که نحوه بازنشستگی میتواند در رضایت روان شناختی بازنشستگان مؤثر باشد. نقش اشتغال محدود و عوامل درون شناختی از دیگر پژوهشهایی است که در این زمینه انجام گرفته است. پژوهشها نشان داده که عوامل خانوادگی میتواند در پیشبینی کیفیت زندگی سالمندان تأثیرگذار باشد. عوامل شغلی همچون محیط کار و جو سازمانی در دستیابی به رضایت در بازنشستگان بسیار تأثیرگذار بوده است.

نظری (۱۳۹۲) به پژوهشی تحت عنوان ارزیابی وضعیت بازنشتگان بانک صادرات استان کهگیلویه و بویراحمد پرداخته است. این پژوهش با هدف ارزیابی وضعیت رضایت از بازنشتگی کارکنان بازنشته بانک صادرات استان کهگیلویه و بویراحمد انجام شده. روش پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ چگونگی جمعآوری اطلاعات از جمله پژوهشهای توصیفی، پیمایشی میباشد ۱۱۳ نفر از کارکنان بازنشته به عنوان نمونه پژوهشی انتخاب شده و ابزار پژوهش پرسشنامه استاندارد بازنشتگی تأمین اجتماعی است که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته. عمدهترین یافتههای این پژوهش حاکی از آن است که وضعیت رضایت از بازنشتگی بازنشتگان بانک صادرات در شرایط پایینی قرار دارد. همچنین یافتههای جانبی این تحقیق حکایت از آن دارد که در دیدگاه های کارکنان بانک صادرات براساس متغیرهای جنسیت و تحصیلات تفاوت معناداری مشاهده نشده است. هفت تنی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر رضایت از بازنشتگی کارکنان بازنشته بانک ملت شعبه منطقه یک تهران با سطح تحصیلات پرداخته است. پژوهش فوق از نوع توصیفی و پیمایشی و از نوع اسنادی – میدانی است. حجم نمونه در این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران ۱۳۱ نفر تعیین شده است. در این پژوهش به بررسی رابطه میان جنسیت و تحصیلات و سابقه خدمات بازنشتگان پرداخته شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که بین جنسیت و سطح تحصیلات بازنشتگان رابطه معنی داری وجود ندارد. همچنین نتایج این پژوهش نشان داده بین رضایت از بازنشتگی کارکنان و سطح تحصیلات رابطه وجود دارد

کراس من و ابوزکی (۲۰۰۳) در پژوهشی به بررسی رابطه بین رضایت شغلی و متغیرهای اجتماعی و فردی کارکنان بازنشته بانک لپس پرداخته اند. جامعه نمونه این تحقیق ۹۳۹ نفر کارمند بانک است.

علی زاده اقدم و سلطانی بهرام (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با کیفیت زندگی بازنشتگان دانشگاه تبریز نتیجه گرفت که سرمایه اجتماعی ۳۲ درصد واریانس کیفیت زندگی بازنشتگان را تبیین میکند. نتایج نشان داد که رضایت شغلی کارمندان زن در برابر همه فاکتورها کمتر است (به جز پرداختها) همچنین در این تحقیق بیان شد که افرادی که با سطح تحصیلات کمتر و متأهل دارای رضایت شغلی کمتری بودند. مهمترین ضرورت انجام این پژوهش به دلیل عواملی است که در رضایت از بازنشتگی تأثیرگذار هستند ولی کمتر مورد مطالعه قرار گرفتند به عنوان نمونه هنوز پژوهشهای زیادی در خصوص مؤلفههای خانوادگی و کیفیت زندگی بازنشتگی انجام نشده است. نیروی انسانی و اهمیت آن در سازمان واقعیتی است که امروزه از نظر هیچکس پوشیده نیست. به راستی پیشرفت و استمرار حیات سازمان ها در گرو توجه همه جانبه مدیران به نقش و جایگاه سرمایه انسانی است. شکوفا شدن نیروی انسانی در سازمان ها اقدامات گوناگون را میطلبد. یکی از این اقدامات تأمین رضایت شغلی کارکنان است. از نتایج این تحقیقات درمؤسسات مالی اعتباری و بانک ها می توانست استفاده کنند با عنایت به تحقیقات انجام شده سؤال اساسی که در این تحقیق بدان پاسخ داده میشود این است که آیا بین بررسی ابعاد رضایت شغلی (درونی و بیرونی) و ابعاد کیفیت زندگی (رضایت مندی، کارایی بهرهوری، توانمندسازی، استقلال و تعلق و یکپارچگی اجتماعی) با رضایت از بازنشتگی در کارمندان بازنشته بانک ملی شهرستان شهرکرد رابطه وجود دارد.

بسیاری از مطالعات در حوزه حافظه به بررسی حافظه سرگذشتی می پردازد. حافظه سرگذشتی شامل مجموعه خاطرات، دانش فرد و تجربیات معنادار شخصی است که در تحکیم هویت فردی شخص و سلامت روانی وی حائز اهمیت است، (کان وی و همکاران، ۲۰۰۰). در حافظه سرگذشتی تجارب گذشته ثبت می شود، رمز گردانی خصوصیات مکان، زمینه و زمان انجام می شود و به دو صورت اختصاصی و بیش کلی گرایایی می شود. یک خاطره اختصاصی به ویژگی ها و شخصیت تجربه شده مرتبط با وقایع یک روز خاص، (مانند دو ماه پیش، ظهر شنبه دوستم را دیدم) و حافظه بیش کلی گرا به وقایع تکراری (مانند هر وقت با همسر به سینما می رفتیم...) یا وقایعی که به یک دوره طولانی مربوط میشود (مانند زمانی که من در شمال زندگی می کردم ...) بر می گردد. به زعم کان وی حافظه سرگذشتی به این ترتیب دارای یک ساختار سلسله مراتبی متشکل از سه سطح اطلاعات شخصی شامل دوره های گستره زندگی، رویداد کلی و دانش رویدادی خاص است که هر کدام ارزش خاص خود را دارا است (ایسنگ و کین، ۲۰۰۹). پژوهش های متعددی در رابطه با مکانیسم اندوزش، ساختاردهی و بازیابی حافظه سرگذشتی و عوامل مؤثر بر آن انجام شده است. بازیابی خاطرات سرگذشتی به آسانی سایر خاطرات نیست چرا که در بازیابی این نوع رویدادها فرد باید به ساخت دهی مجدد آن ها اقدام کند و این امر نیازمند وقت، دقت و مهارت بیشتر در قیاس با بازیابی دیگر رویدادهاست به همین سبب این نوع خاطرات همواره در معرض خطر تحریف هستند، (زارع، ۲۰۰۷). با توجه به عملکرد متفاوت افراد در بازیابی حافظه سرگذشتی بخشی از مطالعات به سمت و سوی بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد افراد در بازیابی این خاطرات متمرکز گردید در این بین هویت بزرگسالی فرد و رشد خویشتن وی به عنوان عوامل اثرگذار بر بازیابی حافظه سرگذشتی مورد مطالعه قرار گرفت. وانگ و کان وی (۲۰۰۴) معتقدند حافظه سرگذشتی دارای یک کارکرد در سطح فردی (مبتنی بر اهداف، نظریه ها، نگرش ها و عقاید مربوط به خود) و یک کارکرد در سطح فرهنگی (که به افراد کمک می کند تا با نظام های فکری، عقاید، ارزش ها و اهداف فرهنگی منطبق شوند) است. به زعم

آن ها یک رابطه ویژه، پیچیده و نزدیک بین خود و حافظه سرگذشتی وجود دارد به طوری که «خود» ابزاری جهت رمزگذاری، سازمان دهی و بازیابی خاطرات سرگذشتی می باشد و خاطرات به عنوان اولین کارکرد، «خود» تایید شده از نظر فرهنگی را ایجاد و تداوم می بخشند، (مرادی، ۲۰۱۰). حافظه سرگذشتی در این دورنما فراتر از یک جریان عصبی شناختی در نظر گرفته می شود و زمینه و بستر فرهنگی و شخصی مؤثر بر شکل گیری و بازیابی آن مورد تأکید قرار می گیرد، (وانگ، ۲۰۱۱). بدین ترتیب آن چه ما از گذشته به یاد می - آوریم تا حد زیادی می تواند به کیفیت و رضایتمندی زندگی ما ارتباط داشته باشد. رویدادهایی که واکنش هیجانی به دنبال دارند بیشتر از رویدادهای فاقد اهمیت هیجانی ثبت و بازیابی می شوند. عوامل کیفیت زندگی ممکن است بر حافظه اثر مستقیم نداشته باشد اما اثرات آن می تواند پیامدهای مهمی بر عملکرد حافظه داشته باشد، (زارع، ۲۰۱۰). هر رویدادی یک واکنش هیجانی ایجاد می کند که میزان و شدت این واکنش می تواند بر تمایز رویداد به نسبت سایر رویدادها تاثیرگذار باشد و در بازیابی بهتر جزئیات آن کمک کننده باشد، (زارع، ۲۰۱۰). در این رابطه نیز می توان به تاثیرگذاری عوامل کیفیت زندگی بر بازیابی خاطرات اشاره کرد. به صورت خاص نیز تعدادی از مطالعات تاکنون با هدف ارتباط بین کیفیت زندگی افراد با بازیابی حافظه سرگذشتی آنان انجام شده است، (کامیا، ۲۰۰۲). با توجه به اشارات فوق پژوهشگر در مطالعه حاضر قصد دارد به بررسی اثر عوامل کیفیت زندگی بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی بازنشستگان بپردازد برای این منظور فرضیه اصلی عبارت است از: «رضایتمندی از زندگی بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی بازنشستگان اثر دارد» و با توجه به نتایج برخی پژوهش ها حاکی از اثرات عوامل زیستی و تعامل آن ها بر همدیگر (نظیر سن و جنس بر حافظه سرگذشتی) بررسی تأثیر جنسیت و رشته تحصیلی نیز بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی بازنشستگان مورد هدف قرار گرفت و بدین منظور فرضیات فرعی ذیل جهت بررسی ارائه شده است:

۱. مردان و زنان در بازیابی حافظه سرگذشتی متفاوت عمل می کنند.
۲. بازنشستگان رشته های کاری مختلف در بازیابی حافظه سرگذشتی متفاوت عمل می کنند.

۲- روش شناسی :

مطالعه حاضر پژوهشی توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه بازنشستگان سازمان تامین اجتماعی شهرستان زاهدان است که تعداد کل آن ها با توجه به آمار ۶۸۷۴ نفر است. روش نمونه گیری در واقع خوشه ای چند مرحله ای است که در ابتدا به روش هدفدار ۱۴۶ آزمودنی مورد آزمون قرار گرفتند. پرسش نامه برآورد حافظه سرگذشتی (SAM) یک فهرست خوداظهاری با مقیاس درجه ای است که برای ارزیابی حافظه سرگذشتی، چهار بخش وقایع رویدادی، معنایی، فضایی و دورنمای آینده (حافظه آینده گرا) را مورد سنجش قرار میدهد. مبانی نظری طراحی این فهرست را باید در آثار کان وی (۲۰۰۰)، حسابیس و میگر (۲۰۰۷)، کاپور (۱۹۹۹)، میگر (۲۰۰۱)، روسنهام (۲۰۰۰)، تولونیک (۲۰۰۲) و ویلیامز (۲۰۰۷) جستجو کرد. سیاهه کامل SAM دارای ۱۰۲ گویه است. اعتبار ساختاری، تمیز و هم چنین اعتبار وابسته به معیار این آزمون مورد تأیید قرار گرفته و فرم کوتاه این پرسش نامه نیز در ۲۶ گویه تنظیم شده است. با توجه به این که طراحان این ابزار از صاحب نظران این حوزه می باشند ابزار مذکور توسط نگارندگان انتخاب، ترجمه و پایایی آن در بین بازنشستگان به روش آلفا محاسبه شده است. بدین منظور پرسش نامه توسط ۴۴ نفر از بازنشستگان تکمیل گردید که در نهایت میزان آلفای ۰/۸۳ به دست آمد که پایایی بالا و قابل قبولی است و سپس ابزار SAM به عنوان ملاک میزان بازیابی حافظه سرگذشتی در مطالعه حاضر در نظر گرفته شد. این فرم از پنجاه مقیاس تشکیل شده بود که به طور کلی می توان آن ها را این گونه معرفی کرد: تعلق و یکپارچگی توانمندسازی، رضایتمندی، کارایی و بهره وری و استقلال. فرم استفاده شده در مطالعه حاضر دارای ۲۴ گویه دارد و ۵ مقیاس را در هر عامل توسط ۵ گویه می سنجد. پژوهش های متعددی تاکنون اعتبار و روایی این مقیاس را تایید کرده اند در پژوهشی طولی به مدت ۷ سال، ضرایب اعتبار بین ۰/۵۱ تا ۰/۸۳ و ضرایب روایی بین ۰/۶۳ تا ۰/۸۱ برای زیرمقیاس ها به دست آمد. همان طور که اشاره شد برای اجرای پژوهش حاضر مرکز تامین اجتماعی شعبه ۳ به عنوان مرکز هدف در نظر گرفته شد و از مجموع ۱۵۳ پرسش نامه توزیع شده تعداد ۱۴۶ پرسش نامه قابل قبول به دست آمد و داده های آن در نرم افزار آماری SPSS 18 vol ثبت و تحلیل گردید. با توجه به مقیاس داده های جمع آوری شده برای بررسی رد یا تایید فرضیه اصلی از مدل رگرسیون خطی چندگانه با در نظر گرفتن عوامل کیفیت زندگی به عنوان متغیرهای پیش بین و نمره حافظه به عنوان متغیر ملاک استفاده گردید و برای بررسی صحت یا عدم صحت فرضیه های فرعی از آزمون تحلیل واریانس تک متغیره استفاده

شده در این آزمون برخلاف آزمون تحلیل واریانس یک طرفه که با یک متغیر مستقل طبقه بندی شده (اسمی یا ترتیبی) و یک متغیر وابسته فاصله ای یا نسبی مواجه است با حالتی روبرو هستیم که متغیر مستقل ما شامل دو یا چند متغیر است، اما باز با یک متغیر وابسته سر و کار داریم در این آزمون هدف این است که نه تنها تأثیر جداگانه دو یا چند متغیر مستقل کیفی بر یک متغیر وابسته کمی آزمون شود، بلکه آزمون تأثیر هم زمان این دو متغیر نیز مورد نظر است. (حبیب، سفری، ۲۰۰۹)

۳- بحث درباره یافته ها

یافته های پژوهش از مجموع ۱۴۶ آزمودنی بررسی شده تعداد ۱۰۱ نفر زن (معادل ۶۲/۹ درصد) و تعداد ۴۵ نفر (معادل ۳۰/۸ درصد) مرد بودند که این نسبت جنسیتی بسیار به نسبت کل بازنشستگان استان نزدیک است. جهت بررسی تأیید یا رد فرضیه اصلی پژوهش نمره حافظه سرگذشتی به عنوان متغیر ملاک و عوامل کیفیت زندگی به عنوان متغیرهای پیش بینی کننده به روش هم زمان وارد مدل رگرسیون شدند. جدول شماره ۱ نشان دهنده خلاصه مدل برآورد شده است و همان گونه که مشاهده می شود مقدار R به دست آمده (۰/۸۰) بدین معنی است که ۸۰ درصد از واریانس نمره حافظه سرگذشتی توسط عوامل کیفیت زندگی تبیین می شود علاوه بر این، نتایج تحلیل واریانس نشان می دهد مقدار f به دست آمده (۱۲۰/۲۶) در سطح خطای کوچک تر از ۰/۰۱ معنادار است بنا بر این متغیرهای مستقل به خوبی می توانند میزان تغییرات و واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند.

ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه	F	معناداری
۰/۸۰	۰/۸۱	۰/۹۰	۱۲۰/۲۶	۰/۰۰

جدول شماره ۱. خلاصه پردازش مدل در تبیین تغییرات حافظه سرگذشتی با توجه به عوامل کیفیت زندگی

جدول شماره ۲ ضرایب استاندارد و غیر استاندارد بتا را برای متغیرهای معنادار در پیش بینی حافظه سرگذشتی نشان می دهد. مقدار t نیز اهمیت نسبی حضور هر متغیر مستقل در مدل را نشان می دهد و قدر مطلق مقادیر t برای عوامل کیفیت زندگی بالاتر ۲/۳۳ و در نتیجه معنادار است. مقادیر محاسبه شده همبستگی مرتبه صفر که معادل ضریب همبستگی پیرسون است میزان همبستگی بین متغیرها را بدون وجود متغیر کنترل نشان می دهد. همان گونه که مشاهده می شود عدد ۰/۸۰- نشانگر همبستگی منفی بالا بین نمره حافظه با عامل تعلق و یکپارچگی است. عامل کارایی و بهره وری همبستگی خاصی را نشان نمی دهد و عامل سازگاری نشانگر همبستگی بالا نیست. در حالی که بین نمره حافظه با عوامل تعلق و یکپارچگی و با رضایتمندی همبستگی قابل قبولی وجود دارد. مقادیر گزارش شده تولرانس و Vif نشانگر هم خطی بالای بین عوامل کیفیت زندگی در عوامل تعلق و یکپارچگی، کارایی و رضایتمندی است و در عوامل استقلال و توانمندسازی با توجه به ارقام تولرانس و Vif به دست آمده، هم خطی پائینی مشاهده می گردد.

VIF	تولرانس	ضریب همبستگی مرتبه صفر	سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		
					بتا	خطای استاندارد	B	
۴/۸۱	۰/۲۰	-۰/۸۰	۰/۰۰۰	-۹/۶۸	-۰/۷۸	۰/۱۹	-۱/۸۴	توانمندسازی
۱/۳۹	۰/۷۱	-۰/۰۹	۰/۰۰۶	۲/۸۱	۰/۱۲	۰/۱۷	۰/۴۹	رضایتمندی
۳/۴۵	۰/۲۸	۰/۴۹	۰/۰۰۰	-۶/۰۰	-۰/۴۱	۰/۱۷	-۱/۰۷	کارایی
۱/۴۱	۰/۷۰	۰/۶۴	۰/۰۰۰	۸/۰۹	۰/۳۵	۰/۱۴	۱/۱۶	تعلق و یکپارچگی
۰/۳۹	۰/۲۲	۰/۶۸	۰/۰۰۱	۳/۲۷	۰/۲۵	۰/۲۲	۰/۷۳	استقلال

جدول شماره ۲. آماره های ضرایب رگرسیونی برای پیش بینی حافظه سرگذشتی بر اساس عوامل کیفیت زندگی

با توجه به داده های به دست آمده فرضیه اصلی پژوهش تایید می شود به عبارتی عوامل کیفیت زندگی به عنوان عوامل پیش بینی کننده حافظه سرگذشتی بازنشستگان می توانند در نظر گرفته شوند. برای بررسی صحت یا عدم صحت فرضیات فرعی پژوهش همان گونه که اشاره شد از آزمون تحلیل واریانس تک متغیره استفاده شد و نمره کمی حافظه سرگذشتی به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای کیفی جنسیت و رشته تحصیلی به عنوان متغیرهای مستقل وارد تحلیل شدند. در این رابطه تست لون جهت برابری واریانس های خطای نمره حافظه در بین گروه ها نشان می دهد سطح معناداری آماره F کوچک تر از 0.01 است بنا بر این باید گفت واریانس خطای دو گروه با همدیگر برابر نبوده و بین آن ها تفاوت وجود دارد. نتایج آزمون تحلیل واریانس در جدول شماره ۳ مشاهده می شود. تاثیر جداگانه متغیر جنسیت بر نمره حافظه بازنشستگان ($P < 0.089$)؛ $F(92/2) = 92/2$ معنادار نمی باشد. یعنی به لحاظ آماری میانگین نمره حافظه بازنشستگان در بین بازنشستگان مرد و زن تفاوتی ندارد. در مورد تاثیر رشته کاری نیز بر نمره حافظه با توجه به مقدار آزمون $F(0.37 > P)$ ؛ $F(78/0) = 78/0$ تفاوت معنادار نیست. اما در رابطه با اثر تعاملی بین جنسیت و شغل با توجه به مقدار $F(19/73)$ ؛ $P < 0.000$ تفاوت معنادار می باشد. به عبارت دیگر میانگین نمره حافظه بازنشستگان مرد و زن در رشته های شغلی مختلف متفاوت است.

معناداری	F	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع
۰/۰۸۹	۲/۹۲	۱	۱۳۶۹/۷۰	جنسیت
۰/۳۷	۰/۷۸	۱	۳۶۸/۳۲	رشته شغلی
۰/۰۰۰	۱۹/۷۳	۱	۹۲۴۰/۷۰	تعامل جنسیت با شغل

جدول شماره ۳. آزمون اثرات بین آزمودنی ها (آزمون مدل تاثیرگذاری بر حافظه)

با توجه به داده های به دست آمده فرضیه های فرعی پژوهش تایید نشدند هر چند که تعامل بین دو عامل جنسیت و رشته شغلی می تواند بر میزان نمره حافظه سرگذشتی بازنشستگان اثرگذار باشد.

۴- نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر در رابطه با فرضیه اصلی پژوهش نشان داد عوامل کیفیت زندگی می توانند به عنوان عوامل پیش بینی کننده حافظه سرگذشتی بازنشستگان عمل کنند این نتیجه با نتایج مطالعات انجام شده پیشین در رابطه با بررسی اثر کیفیت زندگی با حافظه سرگذشتی افراد بزرگسال تطابق دارد. رابطه تک به تک عوامل با نمره حافظه نشان داد که رابطه منفی قوی بین عامل توانمندسازی با نمره حافظه وجود دارد. با توجه به این می توان الگوی بازیابی را متأثر از این ویژگی ها دانست و اذعان کرد که افرادی با نمره پایین در عامل توانمندسازی بازیابی مناسب تری از وقایع سرگذشتی خود دارند. عوامل تعلق و یکپارچگی و با رضایتمندی نیز به صورت تک به تک همبستگی مثبت قابل قبولی را با حافظه سرگذشتی بازنشستگان نشان دادند. نکته قابل تأمل در نتایج به دست آمده وجود هم خطی بالا در عوامل توانمندسازی، کارایی و استقلال است که این مسأله در مورد عوامل کارایی و استقلال قابل توجیه است اما در عامل توانمندسازی تنیدگی نمرات این عامل با سایر عوامل قابل بررسی است چرا که با افزایش نمره توانمندسازی نمره پایین حافظه گزارش شده است و باید بررسی شود نمره عامل توانمندسازی با چه عواملی درگیر است. در پژوهش حاضر نتایج نشان می دهد عامل رضایتمندی به عنوان پیش بینی کننده نمره حافظه سرگذشتی در نظر گرفته می شود اما در بررسی همبستگی مستقیم این عامل با نمره حافظه نتایج نشان از عدم همبستگی معنادار است. در توضیح رابطه بین نمره عامل رضایتمندی با میزان بازیابی حافظه سرگذشتی می توان به تداعی احساس بین زمان اندوزش خاطرات با زمان بازیابی آن ها اشاره کرد با وجود این در مطالعه پیش رو این رابطه اثبات نشده است. کارایی همانند تعلق، قبل از هر چیز، عاملی در رضایتمندی و کیفیت زندگی است. یک فرد کارا اساساً توانمند است. او نسبت به مسایل احساس توانایی کرده و مشتاق است که آنها را برطرف کند و باور دارد که می تواند با آنها مواجه شود، در مقابل فرد ناکارا، ستیزه جو، خوددار و شکاک نسبت به مشکلات بوده. در تحلیل نتایج انتظار می رفت افرادی با نمره بالا در عامل کارایی با توجه به گستره احاطه به مشکلات، تداعی بیشتری از خاطرات سرگذشتی داشته باشند اما در پژوهش حاضر همبستگی قوی بین این عامل با میزان بازیابی حافظه سرگذشتی به دست نیامده است هر چند هم خطی بالایی با سایر عوامل دارد. در رابطه با فرضیه های فرعی اثر جنسیت و رسته شغلی بر حافظه نتایج نشان داد که این عوامل به صورت جداگانه بر حافظه اثرگذار نیستند. در مطالعه مک دونالد و کرمی (۲۰۱۳) اثر درگیری عوامل جنسیت و سن در الگوی بازیابی وقایع سرگذشتی منفی اثبات شده است. با در نظر گرفتن احتمال بازیابی وقایع رویدادی بیشتر در زنان و وقایع معنایی و فضایی بیشتر در مردان و هم چنین احتمال اختلاف در رشته های متفاوت، انتظار می رفت اثر جنسیت و رسته شغلی بر حافظه معنادار باشد و نتیجه به دست آمده در پژوهش حاضر ممکن است ناشی از تعداد و نوع آزمودنی ها (با توجه به یک دست بودن) باشد به این علت بررسی این اثر بر روی جوامع دیگر و افراد بزرگسال عادی توصیه می شود تا نتایج مطمئن تر حاصل شود. اثر تعاملی دو عامل جنسیت و رسته شغلی با همدیگر بر حافظه معنادار شده است که نشان می دهد میانگین نمره حافظه بازنشستگان مرد وزن در شغل های مختلف برابر نیست هر چند ضریب تعیین به دست آمده ($RS=0/15$) نشان می دهد فقط ۱۵ درصد از واریانس نمره حافظه توسط این عوامل تبیین می شود و عوامل دیگر اثرگذاری بیشتری دارند. (مکدونالد، ۲۰۱۳)

در مجموع پژوهش حاضر به بررسی نقش کیفیت و رضایتمندی زندگی بر میزان بازیابی حافظه سرگذشتی پرداخت و صحت مطالعات قبلی انجام شده در این زمینه را تأیید کرد با وجود این پژوهش حاضر دارای محدودیت هایی نیز می باشد به طوری که در حوزه محدودیت های عملی و اجرایی با توجه به بافت منطقه مورد مطالعه، طی مسافت زیاد و دوری مراکز مورد بررسی از همدیگر باعث صرف وقت و هزینه نسبتاً زیاد گردید. علاوه بر این برخی از پرسش نامه ها توسط بازنشستگان با بی دقتی تکمیل گردید که منجر به حذف شدن آن ها شد. در حوزه محدودیت های علمی و پژوهشی باید به اتکاء صرف به ابزار پرسش نامه اشاره کرد بنا بر این پیشنهاد می شود جهت دسترسی به نتایج دقیق تر علاوه بر تکرار آزمون بر روی جوامع مختلف پژوهش های آتی باید بر مطالعات طولی و عدم استفاده محض از ابزار پرسش نامه در رابطه با سنجش نمره حافظه سرگذشتی متمرکز باشند در این رابطه انجام مصاحبه و تکمیل سیاهه های اختصاصی نیز توصیه می شود که پژوهشگر به علت عدم دسترسی و زمان کم به پرسش نامه خود اظهارهای بسنده کرده است علاوه بر این در این پژوهش اثر عوامل رضایتمندی و کیفیت زندگی بر نمره کلی حافظه بررسی شده است در حالی که اثر عوامل بر سطوح مختلف حافظه سرگذشتی نیز قابل تأمل و بررسی است.

منابع

عالمی، بهمن. عموزاده، معصومه. شمس، سیمین (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر در رضایت شغلی کارکنان بانک و ملی شهرستان دره شهر. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه تهران

کریمی، ندا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین اقدامات مدیریت منابع انسانی و عملکرد شغلی کارکنان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود

نظری، محمد (۱۳۹۲). ارزیابی وضعیت رضایت شغلی و رفتار شهروندی سازمانی کارکنان بانک صادرات استان کهگیلویه و بویراحمد. همایش های ایران کنفرانس بین المللی مدیریت و چالش ها و راه کارها

هفت تنی، حسین (۱۳۹۳). بررسی تأثیر رفتار شهروندی سازمانی بر تعهد سازمانی کارکنان بانک ملت شعب منطقه یک تهران. کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

Conway MA, Playdell- Pearce CW. The constructional of autobiographical memories in the self- memory system. Psychol Rev 2000;107:261-88

Eysenck M, Keane M. [Cognitive psychology (memory)]. 2th ed. Tehran: Aeezh Publication; 2009. (Persian)

Habib K, Safari SR. Comprehensive guide to the use of SPSS in survey researches. Tehran: Looye Publication; 2009

Kamiya SM. Personality correlates of autobiographical memory. Nanzan Uni Nagoya 2002;71: 96-104.

macDonald S, Kormi-Nouri R. The affective personality, sleep, and autobiographical memories. Positive Psychol 2013; 8:134-52.

Moradi A, Jabbari H, Miraghaei A, Parmun H, Frooghi M. Autobiographical memory performance among people with AIDS/HIV. Res Psychol Health 2010; 4:17-26.

Palombo DJ, Williams LJ, Abdi H, Levine B. The survey of autobiographical memory (SAM): A novel measure of trait mnemonics in everyday life. Cortex

Wang Q. Autobiographical Memory and Culture. J Memory 2011;2:241-7.

Zare H, Mahdavian A, Nahravanian P. Effect of assignments emotional content on explicit and implicit memory. Behav Sci 2010;2:129-33.

Zare H. [Learning Psychology]. First ed. Theran: Payamnoor publications; 2007. (Persian)